

Izhaja vsaki dan.
Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, Št. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.

Oglasne in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 8. zvečer. — Cene oglasov 16 st. na vrsto petič; poslanice, osmrtnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON št. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša
za vse leto 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez doposlane naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti št. 18. (Narodni dom.)
Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Ptošno-hranilnični račun št. 841.652.

Rusko-japonska vojna.

(Brzobjavne vesti.)

Hulska afeta

PARIZ 29. V današnjem ministerskem svetu v palači Elysee je minister zunanjih stvari Delesclé priobčl., da želi Rusija in Anglija, da odpošlje Francija enega francoskega admirala v preiskovalno komisijo v stvari hulskega dogodka. Vlada je določila za to podadmirala Tourniera. Komisiji bo na razpoložanje palača ministerstva za zunanje stvari.

Ruski lovec torpedov »Prozitennoj«.

BREST 29. Ruski lovec torpedov »Prozitennoj« je dospel danes samkaj močno poškodovan. Poda se v vojno pristanišče.

General Rensenkamp napaden Japonci odbiti.

LONDON 29. »Reuterjev biro« poroča iz Šankinga od 28. t. m.: Od ruske vztočne armade je dospel vest, da je bil general Rensenkamp napaden blizu Dalina. Japonci so bili po tridnevem boju odbiti; boj se vrši dalje. Japonci so v svoje pozicije doveli oblegovalne topove.

Dementi.

BEROLIN 29. »Wolffov biro« označuje vest nekaterih kapstadskih listov iz Argusa, češ, da bo eskadra Roždestvenskega pri Svakomundu vkrcala premog, kakor nerazumno.

Novo rusko posojilo

FRANKFURT 29. »Frankfurter Zeitung« piše: Sedaj je gotovo, da se rusko posojilo ne izda v januariju 1905; merda se to zgodi meseca februarja ali marea.

Poročilo generala Saharova.

PETROGRAD 29. General Saharov poroča: Dne 27. t. m. zjutraj so Japonci pri Činkečenu pričeli ofenzivo, vendar so bili zadrti od ruskega ognja. Zvečer so boji prenehali. O bojih v noči na 28. t. m. ni došlo nikako poročilo.

Državna zbornica.

DUNAJ 29. Početkom se je pričel predsednik, da je potekla šestletna funkcijska doba državnega sodišča ter je naprosil nosilce, naj se čim prej združijo glede 12 kandidatov, ki jih voli poslanska zbornica, češ, da postavi volitev na dnevni red ene prihodnjih sej.

Ko so bile prešitne došle vloge, se je nadaljevala debata o vladni predlogi. Posl. Vaclav Hruby dvomi, da bi utegnile najnovije izjave ministerskega predsednika razjasniti in zboljšati položaj, izlasti odošaji med

Čehi in Nemci. Politični položaj se giblje v nekakem napačnem tiru. Vso krivdo glede sedanjega položaja se hoče zvaliti na Čeha, a Čehi so bili vedno pripravljeni na mir, a na mir na temelju enakopravnosti. Ako se jih prisili, da nadaljujejo boj, se bodo bojevali nadalje ter rabili orozje, s katerim do sežejo zmago.

Posl. Hortis se je bavil z vprašanjem italijanskega vseučilišča ter je pripomnil, da Italijani ne marajo v Inomost, a Nemci da jih tam nočejo. Vzlic temu jih je vlada silila v Inomost. Vlada bi bila vprašanje najljubše rešila, da je ustanovila vseučilišče v kakem italijanskem mestu in sicer v Trstu. Italijani stoji še vedno na stališču, da se ima vseučilišče ustanoviti v Trstu, ustanovitev vseučilišča na kakem drugem mestu smatrajo za krivico proti italijanskemu narodu. Prepadi, ki obstoja med posameznimi narodnostmi naj se ne povečuje. Vlada naj ne nasprotuje opravičenim zahtevam posameznih narodnostij. Le na podlagi pravičnosti zamore dobiti vsakdo svoje pravo. (Pohvala pri Italijanih).

Posl. Baxa je pričel svoj govor na češkem jeziku. Govoril je proti centralistični politiki. Obstrukcija se mora obrniti ne le proti sedanji vladi, ampak tudi proti vsemu centralistiškemu sistemu.

Posl. Ferjančič je obžaloval s stališča državne avtoritete, da se glasom najnovejših izjav ministerskega predsednika ne otvori več italijanska pravna fakulteta v Inomostu. Nemcem v Inomostu se ni ustanovitvi zgodila nebena krivica. Le njihova brezobzirnost in prevzetnost sta bile krive, da so nasproti italijanski fakulteti zavzeli sovražno stališče. Ministerski predsednik je v svojem govoru pokazal, da se je vlada na vsej črti pred Nemci umaknila.

Govornik je odločno proti ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu. Ne oziraje se na dejstvo, da ni Trst kakor primorsko mesto za vseučilišče prikladno, mora se tudi s stališča državne avtoritete pred vsem zadržati, da bi se irredentistična propaganda v Trstu še bolj razširila, ker se že vsak dan čita o irredentističnih demonstracijah v Trstu. Ako se noče izročiti Trst Italiji, ne sme se v Trstu ustanoviti italijansko vseučilišče. (Živahno pritrdjevanje pri Jugoslovanih). Pa tudi Jugoslovani ne morejo dopustiti, da bi Italijani, ki so v manjšini, zadobili v Primorju svoje vseučilišče, dočim morajo Slovani pošiljati svoje sinove na tuja vseučilišča. Tržaški mestni zastop ne da Slovincem niti ljudske šole. Slovenski narod mora zahtevati ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani ter se ne more zadovoljiti z odlokom glede zagrebškega vseučilišča, ki se Slovincem niti ne tče. Govornik je na to navedel

mnogih žrtev Ljubljane glede ustanovitve bod čega vseučilišča. Govornik je dovršil svoj govor z nado, da bo vlada tudi Jugoslovanom omogočila, da se bodo vsestransko razvijali na podlagi materinega jezika. (Živahna pohvala pri Jugoslovanih).

Priredaja seja jutri.

Brzobjavne vesti.

Budimpeštansko vseučilišče.

BUDIMPEŠTA 29. Rektor vseučilišča je danes ukazal odpreti vrata vseučilišča. Povod je mir. Jutri prično predavanja.

Občinske volitve v Kastvu.

KASTAV 29. (Priv.) V tretjem razredu je volilo 335 pristašev sedanje občinske uprave, 30 pa nasprotnikov.

Kraljevi komisar za Milan.

MILAN 29. Radi izjila dopolnilnih volitev za občinski zastop so polčili svoje mandate župan in njegov namestnik ter vsi občinski svetovalci, ki pripadajo strankam skrajne leve. Vsi tedaj prevzame kraljev komisar mestno upravo do splošnih občinskih volitev.

Balkansko pismo.

Beograd, dne 22. novembra 1904.

II.

O liberalni stranki srbski je znano, da je pomagala Obrenovićem dušiti vsako svobodno gibanje v Srbiji. Zato je na zadnjih volitvah, ki so bile popolnoma svobodne, tudi propadla, tako, da je v narodno skupščino mogla poslati samo 17 poslancev. Sploh je ostala ta stranka po smrti zadnjega Obrenovića popolnoma brez kompasa in se je šele pred nekaj tedni zopet pojavila in začela izdajati vnovič svoj organ »Srbska Zastava«. Ali stranka se ne imenuje več »liberalna«, ampak »narodna«. — »Prepuščila je dosedanje svoje delovanje zgodovini in hoče nastopiti kakor nova stranka« — tako je rekel na obnem strankinem zboru njen vodja Ribarac. A to ne pomenja nič drugega, nego, da se stranka sramuje svojega delovanja za časa zadnjih dveh Obrenovićev....

Tej stranki, ki se je toliko kompromitirala, manjka vsaka »raison d'être«. Zato ne more imeti nobene nade, da bi postala kdaj močna, a izključeno je popolnoma, da bi kdaj vodila večino v državi, četudi v svojem narodnem radikalizmu prehaja že v šovinizem, ker misli, da se s tem prikupi narodu. Njen organ »Srbska Zastava« izrablja namreč vsa ubojstva na Srbih v Stari Srbiji in Makedoniji, po bolgarskih komitah in pozivlja Srbe na boj proti — Bolgarom! Ali Srbi so, hvala Bogu, pametni dovolj, da v onih žalostnih bolgarskih »komitah« ne gle-

dajo idealnih boriteljev za svobodo svoje nesrečne domovine, ampak navadne razbojnike, kakorajjih je najti povsod in ne samo med Bolgari. Srbski narod želi sporazumljenja z Bolgari, zbog česar v Srbiji ne more meti vpliva stranka, ki bi želela pripraviti drugo Slivnice in drugi Piro!

Še ena stranka je v Srbiji, ki pa se ne more imenovati stranka — ker nima pristašev. To je t. zv. »kmetška stranka«, ki bijo radi osnovali nekateri ambiciozni ljudje, ki nimajo sposobnosti, da bi v kaki drugi stranki pršli do veljave, a bi radi na vsaki način postali popularni, kar so tudi dosegli, ker se jim vsa — smeje! In kdo se ne bi smejal? V državi, katera prebivalstvo se peča skoraj izključno z agrikulturo, mora vsaka stranka braniti kmetško interese, ker ogromna večina volilcev so kmetje! To je jasno in zato je tudi jasno, da »kmetško« stranko ostane pri tem da bodo osnovalci generali brez vojske. Makedonski, ozioroma spleh narodni program te »stranke« mi je, kakor drugim, popolnoma neznan, ker stranka nima svojega organa....!

Kakor je torej iz položaja srbskih političnih strank razvidno, dela se v Srbiji veliko na sporazumu in zblizanju med duma jugoslovanskima svobodnima državama, kar je dokazom, da Srbi tržno mislijo in da je prepričanje o pet ebi skupnega dela z Bolgari zadobilo trdno podlago. Ker je sedanja vladajoča stranka v narodu zelo popularna in se ni bati, da bi propadla, upati je, da se bo v tem smislu tudi nadaljevalo, dokler se ne reši prva točka jugo-lov. programa, po kateri stopi Makedonija, kakor tretja država, v zvezo se Srbijo in Bolgarsko. A to bo takrat, kadar pojdejo srbski in bolgarski vojski skupno osvoboditi svoje brate!

Rusko-japonska vojna.

Trst, 28. novembra 1904.

Azijatska kultura in sedanja vojna.

Moderna Japonska je — pravi dalje Schwer — polna protislovij in nedostatkosti. Ali to ni vrvenje mošta, iz katerega je pričakovati plemenitega vina, ampak je neko krčevito stanje, ki tudi ne more biti drugače, ako se kak narod hoče v eni generaciji spreminiti iz fundameta ven in si hoče usiliti ptujo kulturo. Japonska je po šablonski adaptirala zapadne naprave; od teh se je le malokatera izkazala — obdržala pa je vseb. Da si je nominalno ustavna dežela, vlada vendar mikado absolutno, avtokratčno, kakor ruski car. Naj je marko Ito, ministerski predsednik ali ne, on je vendar najmočnejši mož v deželi. Japonska je dobila sicer evropsko

oknu na smrt blede ženske. Lasje so se jej raztresli po golih ramenih, rdeča svatbena obleka jej je visela v kotih po tresočem se telesu, bali jej roki sta stiskali železne palice okna, kakor da hoče železo počiti. Tako je strmela v plamen ki je obvijal mlin. Plameteča oko se je vrtelo, a v njeni glavi je gorelo sto misli, stare vrbe so pokale, a zdelo se je, da poka tudi njeno srce, lakre so prasketale v vis, letela proti črnemu nebu, kakor nesrečonosne zvezde, ah, da bi bila ona plameteča zvezda, zapalila bi svet. — Glej, kako se stari mlinar gnate sradi ogaja, sredi vragov; ravno je zamahnil s sekuro, ali v nesrečo. Kmet je pokleknil predenj in mu porinil kopje v trebuh. Mlinar se je zvalil v plamen. Gorje! je vkrikala Dobra v svoji ječi in je z rokama tresla železne palice. Gorje! je zahreščal glas mlinarice z okna mlina. Ia zvila se je Dobra, kakor kača v zanjki, pala sredi sobe na kolena ter je kleče udarjala s čelom v trda tla in je zakričala iz dna duše:

— Gospod Bog! Zakaj sem se rodila?

In zvonovi so udarjali, so zvonili kakor na sodni dan.

(Pride še.)

PODLISTEK.

Prokletstvo.

Zgodovinski roman Avgusta Šenoc. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomič.

Prevel M. C. — č.

VI.

V tem se je vlekla od Grgine hiše preko potoka senca proti mlinu pod vrbičom, kateremu so se okna blestela v hrupno noč. Menda je bil mlinar na preži, menda so mu bili ljudje pod orožjem. Senca se je bila privlekla do trnjeve ograje; sedaj se je petihnila pod grm, sedaj je smukala sem in tja, sedaj se umaknila na drugi kraj.

Zdelo se je ta vse mirno, med tem, ko je pod mostom besnela borba. Glej! Sedaj je švignil plamen in tu in tam je zaplapolalo trnje okolo vrbič kakor ognjena šuma, sipajoča na dake svoj rdeči žar na stari mlin, na valove potoka, na krvavo bojišče sredi vode, kjer so se v krik in viku, ob ječanju in žvenketu pehale besne sence borečih se ljudi. Sedaj je

bilo čuti iz mlina krik: Na pomoč! Na pomoč! Gori! je klical mlinarice obupni glas v noč. Trnje je dogorelo, plamen se je prijel vibovja, veje so prasketale, debla pokale.

Na drugem koncu hiše je stal Grga, gledal škodoželjno, in smeja se, v plamen; okolo njega se je zvijal raztrgan človek; žar je širil na njegovo glavo — braz ušesa. To je bil tat. Pokazal je s prstom na goreči mlin in vsklikal:

— Glej, trnje je dogorelo, vrata so odprta, naženi svoje krdele.

Plamen je obseval Grgino lice, smejal se je sladkeje in sladkeje, živeje in živeje so mu plamtale oči, zver je to, bi rekel človek.

— Da! je zakričal, po konci Novoveščani! Zžgite mlin! Podavite vseh! a ti, Martine, po svoj plen!

— Gospodar, se je branil tat, obe sijo me.

— Po plen, je zakričal Grga, pokazaviš z roko na Grič, ali te jutri iztiram preko mostu v njihove kremplje. Tat je izginil.

Plamen je sesel mlinsko kolo s čudno besnostjo, okolo goreče osi so se vrtele široke

lopate, udarjajoče po blat ču vodi in dvigajoče iz vode blesteče bisere v zrak.

— Novoveščani, naprej! je zapovedal Grga, ploskaviši z dlanmi.

Kakor jata psov, ko si jim vrgel kost, usula se je kričeča četa novoveških »kunov« pripoganih glav niz breg v vodo in je hitela proti gorečemu mlinu, kjer je požar uničil ograjo in se je plamen vpenjal »pod vrbič«. Sredi plamena jih je čakala mlinarjeva družina, a pred njo mlinar Zlatobradič. Vseko je sevala v krvavem žaru njegova sekira, padala neusmiljeno na kmetške glave, da so se mrvile in drobile. »Kunovnjaci« so kričali, kakor so jih mlinarjevi odbijali junaški. Sedaj se je kateri vznak zrušil v vodo, sedaj je katerega mlinarjeva pest zrušila v žerjavico, sedaj je kateri pal krvave, zdrobljene glave pred noge starega mlinarja, sedaj je kateri omahnil pod gorečo kolo, ki je na drugi strani izneslo blede mrtvo truplo, a zvonovi so udarjali, udarjali skozi noč, kakor da kličejo sodni dan.

Zvonovi so udarjali kakor na sodni dan, plamen je plapolal v črno noč, kakor da gori pekel, a v sobici Grga Prišlina je stala pri

sukno, ali je ostala vendar in ostane stara Japonska. Kakor s parlamentarizmom, tako je v vsakem pogledu: vse evropske naprave so le nominalne. Izlasti velja to glede šolstva. Japonci so sicer res inteligentno ljudstvo, ali ločuje jih od nas neodpravljalna ograja, ki je: njihova azijska individualnost. Ta se razlikuje od naše, kakor se razlikujeta noč in dan. Japonci gleda vedno le površje in je vedno površen, ker mu njegove azijske kvalitete ne dovoljujejo, da bi prodiral stvar v globino. Japonci ne morejo tako popolnoma umeti Evropejcev, da bi mogli v resnici vsprejeti kulturo, za katere nabiranje je Evropa delovala eno tisočletje. Ne, Japonci nam ne more postati nikoli enakoroden. Vrh tega mu nedostaja v to tudi fizične sposobnosti, on ne more vzdrževati tistega pritiska na živce, ki ga vrši duševno delo z vsprejemanjem zapadnih duševnih pridobitev. In v resnici se opazuje na Japonskem, da zadnja leta ravno izobraženi krogi grozno propadajo telesno, kar je posledica duševnih naporov. In vrhu vsega si morajo Japonci naše znanje pridobivati iz knjig, ki niso v njihovem jeziku pisane, ampak v drugih jezikih, katerim se Japonci pričujejo le z največjo težavo.

Bodi pripoznano, da je posamičnih Japoncev, ki jih je tudi z evropskega stališča smatrati za jako naobražene ljudi, ali ogromna večina japonskega naroda nima nikake pravice do tiste kulture in enakovalnosti, ki mu jo Evropa toli radodarno pripoznava.

Taka je konkluzija zadnjega Schwero-vega članka. Sledili pa bodo še nadaljnji članki.

PORT ARTUR.

V dunajskem listu »Neues Wiener Tagblatt« priobčuje neki general velezanimivo razpravo o nalogi in brambi Port Arturja. Iz te razprave posnemamo:

Obramba Port Arturja, vodjena ob ne-razmerno težavnih razmerah, nego ona pri Sevastopolu, nadkriljuje poslednjo na sijaju. Ta obramba sama varuje že v polni meri čast ruskega orožja, naj pa že ta vojna konča kakor hoče. Ta obramba bo slovela v naj-poznejše dni med največimi dokazi za to, kaj zmorejo moč človeških živcev, zvestobe, vztrajnost in energija. Po prejšnjih neuspelih na morju in na kopnem potrti ruski narod se vspeja zopet ob bojnem heroizmu svojih sinov, obkoljenih v Port Arturju. Inozemstvo pa, ki je priča njihovih velikih činov, pripoznava — če hoče ali noče — tiste sile, ki jih more Rusija razvijati v obrambo lastnih tal. V tem dolgem in žilavem odporu, ki je tolikrat presegel po koranu določeno maksimalno trajanje obleganja — 40 dni — je v veliko pomirjenje onim državam, ki so zbog svoje politične organizacije siljene večinoma v defenzivo.

To dolgo obleganje je menda podalo dokaz, da je moderno utrjene trdnjave še težje vzeti z naskokom, nego li one v prejšnjih časih. Ker imajo branitelji Port Arturja še vedno v svojih rokah vse glavne utrdbe, utegne torej še dolgo časa trajati, predno oblegovatelji dosežejo svoj cilj. In da so branitelji pripravljeni iti do skrajnega, o tem moremo biti uverjeni že po njihovem dosedanjem vedenju. General Steaselj ve prav dobro, zakaj bi Japonci hoteli povspešiti pad Port Arturja. Čim dalje se bo držala trdnjava, tem manj koristi bo imel sovražnik od sil, ki bodo po padu Port Arturja na razpolago. Če bi Port Artur že sedaj pal, bi Japonci armado Nogi vrgli proti severu, da bi ista odločila Japoncem v prilog. Še nekoliko tednov in prepozno bo, ker prihod te vojske na sever pade v tako zimo, v kakoršni so pač možne polarne ekspedicije, ne pa operacije v velikih masah na odprtem polju.

Sto novih ladij za Rusijo.

»Berliner Tageblatt« poroča iz New-Yorka, da se meseca februarja 1905. poda ladijedelec Nixon v Sebastopol, da bo tamkaj nadzoroval gradnje sto vojnih ladij razne velikosti na račun Rusije. Ladije se bodo gradile dve leti, iz česar se zamore sklepati, da misli Rusija nadaljevati vojno do skrajnosti. Material za gradnje teh vojnih ladij pride iz Severnih zveznih držav in iz Nemčije. Ameriška ladijedelnica Nixon je baje že na račun Rusije tajno napravila 100 torped-njač, ki so bile v kovi odposlane v Rusijo.

Mobilizacija Črnomorskega brodograjskega.

»New-York Herald«, pariška izdaja, prinaša iz Petrograda vest, da je bilo iz-

dano povelje, naj se mobilizira brodograjske Čr-nega morja.

Baltiška eskadra.

»Reuterjev biro« je izvedel iz Kapstadta, da se nahaja oddelek ruske baltiške eskadre pod admiralom Roždestvenskim v Swakop-mundu, kjer ukrcava premog.

General Kaulbars.

Iz Odese javljajo, da je general Kaul-bars odpotoval s svojim štabom na bojišče.

Otvorenje japonskega parlamenta.

V ponedeljek se je sešel na zasedanje japonski parlament. V prvi seji so se rešile le običajne formalnosti ter se izvolile razne komisije. V drugi seji je bil prečitan pre-stolni govor.

Hrvatsko-slovenski poslanci v deželnem zboru istrskem za pravo našega jezika v cerkvi.

(Dalje.)

Spomenica pravi dalje: Drugo izdanje rimskega obrednika v narodnem hrvatskem jeziku imamo iz leta 1827, tiskano v Benet-kah po zaslugi — kakor se obče sodi — škofa Splita in Makarske, Pavla Klimenta Miošića. To drugo izdanje se je, ker je bilo prvo že izčrpano, hitro razširilo med Jugo-slovani in se je razbilo po vseh škofijah Dal-macije, Hrvatske, Slavonije in Istre. Izvzeta je bila le škofija senjska in modruška, ki je z dovoljenjem in odobrenjem sv. Stolice do-bila lastni in posebni obrednik tudi v živem hrvatskem jeziku tiskan še leta 1824, a za tem v drugič leta 1859. V vsem identično prvemu — ako izvzamemo nekatere slovnične oblike in popravke Benedikta XIV. — je to drugo izdanje hrvatskega rimskega obred-nika verodostojnejše od prvega, ker donša v hrvatskem jeziku papežovo pismo Benedikta XVI. »Quam ardentis studio« od 25. marca 1752. Kar se pa posebno tiče naše Istre, za-služuje pozornost dejstvo, da je Jurij Mara-šić, dekan konkatedralnega kapitlja v Puli, iz rimskega obrednika, odobrenega od sv. Stolice, posnel obrede podeljevanja sv. zakra-mentov in apostolskega blagoslova v smrtni uri ter je dal posebej tiskati v Benetkah leta 1852 pod naslovom: »Tolszba umirajo-čim«, katerega knjižica je, povzem primerna v ta namen, bila obče rabljena, z znanjem in dovoljenjem škofov, od vsega slovanskega svečenstva Istre do najnovijih časov.

(Pride še.)

Memorandum hrvatskih dijakov v Gradu.

Hrvatski dijaki iz Dalmacije in Istre so predložili ministrom Küberju in Haitelu memorandum, v katerem izrekajo, da jih od-redba glede državnih izpitov, položena na zagrebskem vseučilišču ne zadovoljuje. Sveto si svojih političnih in narodnih pravic, kakor avstrijskih državljanov, zahteva dijaštvo re-sničao in praktično izvajanje § 19 državnih temeljnih zakonov. To izvedenje mora obstajati samo v polnem brezpogojnem priznava-nju državnih izpitov in rigorozov, položenih na zagrebskem vseučilišču in tu podeljenih doktorskih diplom za pravnike. Istotako iz-pitov vzposobljenja, rigorozov in doktorskih diplomov za filozofe. Oboje brez nikakega poznejega izpita in potrebe nostrifikacije.

Tej zahtevi pridedaja memorandum obširno obrazloženje. Paragraf 19 je teoretično velike važnosti, ali ob razmerah, kakor obstoje v Avstriji, je za nekatera narodnosti mnogo-katere življensko vprašanje ostalo praktično neurejeno. Taka usoda je doletela Hrvat-e iz Dalmacije in Istre.

Le tedaj, če je materini jezik na-učni jezik od ljudske do visoke šole, je možen svobodni razvoj naroda. Ako se pa narodu usiljuje drug naučni jezik, je to proti vsakemu pedagogičnemu načelu in se s tem siloma ovira njegov razvoj. To pomenja z ene strani uničevanje narodnih duševnih interesov, z druge pa nevarnost za kulturni interes v obče. Uradniki, ki niso večji narodovemu jeziku, so prava neurečja za na-rod in državo.

Kar so že dosegle druge narodnosti — vseučilišča s predavanjem v narodnem jeziku — to zahtevajo tudi avstrijski državljani hrvatske narodnosti. Če jim država naklada dolžnosti, kakor drugim narodnostim, potem pa je tudi dolžna, da jemlje v poštev tudi njihove življenske potrebe.

V Zagrebu obstoji vseučilišče, ki odgo-govarja kulturnim potrebam Hrvatov. Naj-laglje rešenje hrvatskega vseučilišnega vprašanja bo torej, ako se Hrvatom iz te polo-

vice mozarhije omogoči obiskovanje tega vseučilišča. Ta postulat je tem opravičeneji, ker Dalmacija vstvarja s Hrvatsko in Sla-vonijo skupno zgodovinsko politično individu-alnost.

Nadalje naglašja memorandum, da one naredbe glede zagrebskega vseučilišča niso vzele v poštev slušateljev filozofije, dasi je tudi njim iz didaktičnih obzirov hrvatski jezik najnujnejša potreba. Pravnikom pa se po omenjenih naredbah učenje nikakor ne olahčuje ampak se še otežuje, ker se z zah-tevo, da morajo dijaki, ki so študirali v Za-grebu, položiti dopolnilni izpit, zahteva od njih faktično četrty državni izpit. S tem se povečava obseg materiala in se provzroča materialna škoda radi povečanih stroškov. Krivica je tudi, da se — in še to le pogojno — priznavajo državni izpiti, a ne rigorozji in doktorske diplome. Če se že priznavajo državni izpiti, potrebni za državno službo, bila bi le najlogičnejša stvar, da se priznavajo tudi strogi izpiti, ki se nanašajo na privatni poklic. Povsem je torej razvidno, da se hrvatski dijaki iz te polovice ne morejo za-dovoljiti s tako uredbo, ki je vrhu tega le provizorična in ne daja nikakega jamstva za bodoče čase.

Sledajči omenja memorandum neznosnih razmer na nemških vseučiliščih.

Papež in iredentizem.

Iz Rima javljajo, da je papež izrazil svoje nezadovoljstvo na tem, da se katoliška društva vdeležujejo iredentističnih demon-stracij. Zato da je papež dal svečenstvu v Trentu, Trstu, Zadru in na Reki navodila, naj stori vse možno, da se narodnostni boji ublažijo.

Drobne politične vesti.

Ogrska liberalna stranka. Dosedaj je izstopilo iz ogrske liberalne stranke 22 členov.

Kazenska razprava proti morilecem pok. ministra Pleveja prične dne 13. decembra pred apelnim sodiščem v Petrogradu. Sasnova bo branil zna-meniti odvetnik Karabčevski, njegovega so-krivca Sikorskega pa odvetnik Kazarinov.

Romunski prestolni govor. V ponedeljek je bilo v Bučaresti otvorjeno novo zasedanje romunske zbornice s prestol-nim govorom. V govoru se naglašja, da je bilo prizadevanje Romunske, da vsa vpraša-nja rešuje mirnim potom, kronano z vspe-hom, ter se je zamoglo na ta način povsem ustanoviti mir ter si steči prijateljstvo in zaupanje drugih vlasti ter doseči mirni razvoj Romunske.

Armadske reforme v Nemčiji. »Norddeut. Allg. Zeitung« je objavila za-kon o spremembi aktivne vojaške obveznosti. Po tem zakonskem načrtu bo trajala aktivna služba za konjeništvu in poljsko topništvo na konjih tri leta, a za vse ostale vrste le dve leti. V slučaju potrebe zamora bit del možova pridržan v službi nad normalno dobo, toda, to se bo vojakom uračunalo kakor vojaške vaje. Tisti, ki bodo dobrovoljno služili ak-tivno tri leta, bodo pridodeljeni domobranstvu, ter bodo imeli ugodnost, da bodo služili tam je 3 mesto 5 let. Zakon stopi v moč dne 1. aprila prihodnjega leta.

Domače vesti.

O hotelu »Balkan« piše dunajski list »Die Zeit«:

Pomanjkanje hotelov, ki se občut v Trstu kakor malokje drugje, je sedaj na jako zadovoljiv način odpopagano z zgradbo večega takega podjetja. »Hotel Balkan« je ime tej novi hiši, ki se poušča z vsemi pred-nostmi, ki se jih zamora pričakovati od stavbe take vrste. Zbog v vsakem pogledu ugodne lege, jako vspele oprave, nudi gostu poleg udobnega tudi koristnega in lepaga: zdrav vzduh, daljen razgled na morje ter na prijazno panoramo obrabljujoče je krajine. Ker govore temu hotelu v prilog jako uga-jajoča, v finem angležkem stilu prirejena oprema, izvrstna kavarna po dunajskih uzorih in restavracija z izborno kuhinjo, in sledajči v resnici najzmernejše črne, ni dvomiti, da bo hotel s časoma deležen najboljšega obiska.

Slovanska knjižnica. Prejeli smo: V Trstu imamo več društvenih knjižnic, do katerih imajo pravico le člani dotičnih dru-štev in pa njih družine. Ker pa velika masa ljudstva, v mestu, po okolici in na deželi, ni vpisana v nobeno društvo, preskrbljenih s knjižnicami, bi bilo potrebno, da se usta-

novi ljudska slovanska knjižnica, po vzoru drugih velikih bibliotek. Z ozirom dalje na to, da v Trstu ni niti ene knjižarne, ki bi bila preskrbljena z raznovrstnimi slovanskimi knjigami, z ozirom na to, da je tu Slovanov vseh slovanskih narečij, za katere je nemožno tu dobiti knjig v njihovih jezikih, je želeli, da se tu ustanovi čim prej »Slovanska knjiž-nica«, katere bi se mogel posluževati sleherni Slovan za malo pristojbino. Denarja za tako ustanovitev bi trebalo seveda mnogo. Tudi vzdrževanje ne bo ravno ceno. Prvo naj bi zložili naši boljši sloji. Vzdrževanje bi se pa pokrivalo s pristojbinami, darovi in eventu-alnimi volili. Vsakako zasluži stvar, da se jo resno vzame v pretres. In če se tega vprašanja lotijo možje, ki imajo resno voljo in zmislja, uverjeni smo, da postane iz besede — meso!

Naš narod rad čita. Ali kaj ne čita, ko nima prilike, da bi si nabavljaj potrebnih poučnih in zabavnih knjig. Dajmo naročju priliko, da bo mogel čitati (in čital bo mnogo) in sad gotovo ne izostane.

Prijatelj naroda.

Novo razprodajo »Edinosti« prevzame z jutranjim dnevom gospa Katarina Pavletič prodajalničarka tobika v Podgori pri Gorici.

Posredovalnica v poštno-čarniškem prometu z inozemstvom. Suglasno z ne-davno priobčeno naredbo, po kateri je plačati ob naročanju tozernih časopisov potom pošte posredovalnico 10 stot., terjalo se bo v pri-hodnje tudi o naročanju inozemskih časopisov posredovalnico 10 st. za vsaki naročeni iztis. Posredovalnico plačujejo naročniki v gotovini ter se zaračunava ista s porto znamkami.

Ta naredba velja že za naročbe, ki se imajo v prihajnem letu izvršiti.

Družba sv. Cirila in Metodija v Ljub-ljani vsem rodoljubom. »Mal položi dar — Domu na altar!« je bilo vedno vodilno geslo naše družbe, kadar je šlo za to, da se slovensko javnost obremeni s kakim novim davkom v prid prepotrebne družbine blagajne. »Mal položi dar — Domu na altar!« je bila vedno vodilna misel družbinemu vodstvu, kadar je hotelo odpreti družbini blagajni vir novih dohodkov. Prav to geslo je pa tudi vodilo družbino vodstvo v njega 155. seji dne 12. oktobra 1904.

Povodom sklepa v tej seji se »Družba sv. Cirila in Metodija v Ljubljani« oglašja danes pri slavni uredništvih in društvih, pri vseh rodoljubnih Slovacah in domorodnih Slovencih. A danes ne zahteva nikakih novih denarnih prispevkov ali novih narodnih davkov. Prosi le, da jej vsakdo iz-med njejih dobrotnikov prepusti to, kar premoči iz med njih kakor nerablivo mešajo od sebe.

Nešteta so v posesti slovenskega naroda nahajajoče se rabljene poštne znamke. Le malokdo se ukvarja s tem, da jih zbira in ureja — večina jih zametuje. Ako bi pa vse slovenski narod vse te v njega posesti nahajajoče se rabljene poštne znamke podaril naši družbi, bila bi to nova in znatna podpora družbini blagajni.

Vsaka pošiljatev takih znamk nam dobro dojde, za vsako pošiljatev bomo hvaležni, naj bodo že urejene ali neurejene zbirke inozem-skih ali domačih rabljenih poštah znamk.

Nikdo Vas, Slovenke in Slovenci, naj torej odslej ne odstranjuje rabljenih poštah znamk. Če jih pridno nabira, hranjuje in nam daruje, zagotovi si hvaležnost pripisa-nega vodstva in podpirane slovenske dece.

Vsa slavna česniška uredništva pa na-prošamo, da sprejemajo po posamičnikih da-rovane poštne znamke ter je ob priliki upo-šiljajo podpisane družbinemu vodstvu, za kar jim budi že v naprej izrečena najiskre-njeja zahvala.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metodija v Ljubljani

Zabavni odsek telovadnega društva »Tržaški Sokol« naznanja, da se bodo vršile plesne vaje vsako soboto od 8. in pol ure do polnoči začnši v soboto dne 3. decembra. Vstopnina za člane 50 stot., za nečlane 1 K. Gospodčnem je vstop dovoljen le proti vstopnici.

NB. Vstopnice za gospice se dobivajo pri veselilnem odseku v kavarni »Balkan« vsaki večer od 7.—8.

»Klub jugoslovanskih agronomov« na Dunaju si je izvolil za zimski tačaj sledeči odbor: Cand. agr. Rasto Zidanšek predsednik; stud. kult. tehn. Julijo Bückner, podpredsednik; cand. agr. Anton Podgornik, blagajnik; stud. forest. Josip Kenda, tajnik stud. for. Svetozar Zrnč in stud. agr. Matej Kosmač, preglednika.

„SLAVIJA“

vzajemna zavarovalna banka v Fragi.

Rezervni fond 29.217.694.46 K izplačane odškodnine: 79.324.623.17 K

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

VSA POJASNILA DAJE:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.

Zavaruje poslopja in premije proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najakutnejše. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatke podpore v narodne in obecnokoristne namene.

Prejema zavarovanje in plačila za življenjsko in pokojninsko zavarovanje. Zlasti je priporočljivo za tiste, ki želijo doživeti in svojim družinam zagotoviti prihodnost.

Plačila se izplačajo po preteku petih let ali po doživljenjski dobi.

Vratar brez otrok se išče za neko hišo. Predstaviti se od 3. - 4. ure pop. v ulici Torrente št. 38, III. nadst., vrata 14.

Išče se kompanjon s K 8 do 10.000 za neko dobro podjetje z govorim dobičkom ter predmetom, ki se največ rabi. Ponudbe pod »Lavoro 10.000« na poštini urad: Barriera vecchia.

Mlad trgovski sotrudenik popolnoma zanesljiv in pošten želi svojo sedanjo službo premeniti in sicer takoj ter najraje v kako tržasko hišo, ali pa kam drugam. Naslov pove uprava »Edinosti«.

Mlad trg. pomočnik, izkušen v tržaskem in špecerijem, želi vstopiti v kako trgovino. Vstop po dogovoru! — Blagohotne ponudbe pod »Vesten 500« na upravo »Edinosti«.

Išče se igralec na glasovir za vsako soboto od 9. - 12. ure zvečer. Več se poišče pri upravi »Edinosti«.

PROGERIJA Josip Zigon ul. Caserma 8

Izbor drog, barv, čopičev, pokosti, parumov, fin. mila. — Zaloge mineralne vode, voska za parkete, na mrzlo pripravljenega sirupa tamarinda, malinovec itd. itd.

GOSTILNA „Pojdimo k Pepetu“ ulica Belvedere št. 9

Toči izvrstno istrsko črno vino liter po 40 nč. belo „ „ „ 44 „

Kuhinja vedno dobro preskrbljena s toplimi in mrzlimi jedili. Za obilen obisk od strani slav. občinstva mesta in okolice se priporoča udani

JOSIP CESAR.

JAKOB SOTLAR Via dei Baccchi 3.

Zaloga dalmatinskih in istrskih vin prve vrste. Vsakovrstni desertni likerji. Najfiniji spirit za konzerve.

Prodaja na debelo in drobno.

Dostavljanje na dom.

Manufakturna trgovina ARTUR PONTINI Barriera vecchia 33.

ima v zalogi vedno

bogati izbor blaga za ženske obleke, barhenda, jopičev, pripadkov in drobnarije.

Ugodne cene.

„SANUS“ novi higijenični zobotrebnički disinfektirani parfemirani zaprosen patent se prodajajo povsod.

C. COMINI, Trst Barriera 28

Manufakturna trgovina Ambrosich & Modricky TRST - ul. Belvedere 32 - T ST

Fuštanj za krila širok 90 cm po 36, 42 novi. Fuštanj večer od 27 novč. dalje, bel, siv in pique fuštanj. Koten na bela in siva. Maj, šjali in rute. Odeja od volne ali bombaža. Pregrinjala preproge za mej posteljo. Kravate, srajce za moške in ženske. Krila, nogovice, čipke in zamet, kakor tudi raznovrstne drobnarije.

Narodni kolek je vdobiti pri upravi „Edinosti“

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

MEBLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZAHTEVAH

KATALOGI BREZPLAČNO.

„Europa“ = „Franklin“

sta najboljša ameriška pisalna stroja ter staneta 30% manje nego drugi.

Edini zastop in zaloga

grafični zavod

IVAN BATTARA - Trst

ul. sv. Antona - sv. Nikolaja 33

Pomoževalni stroji, Ciclostyle, teografi ter pripadki

Pečati, klišeji, napisi za na vrata itd.

JUST STRANSIAK

Piazza Nuova št. 1 (ex Gadola)

Nova prodajalnica platnine in bombaževine

Fuštanj, novost, v najbogatejši izberi

Odeja imbotirana od gold. 3 — više; najfinejšega zatena od gold. 6-50.

Kos bele močne kotenine, dvojne širjave

za 6 rjuh gold. 7-50.

Odlikovana v Rimu s zlato kolajno in zaslužnim križcem — **Odlikovana tovarna** — Odlikovana na Dunaju s zlato kolajno in častno diploma —

IVAN ANGELI

ulica Vincenzo Bellini (nasproti cerkve sv. Antona novega).

Edini specializist za izdelovanje zidarskih in slikarskih čopičev; lastna specializirana čopičev za barvanje s pokostjo.

Pleteni naslanjači francoskega sestava in nedosežne kakovosti.

Se ne beji nikake konkurence glede zmernih cen kakor tudi izvrstnega izdelka.

Čuvati se je dobro, da se ne zamenja moja trdka s konkurenti jednakega imena.

ADOLF GRÜNWARD

angleška krojačnica

TRST — Piazza Grande št. 2 — TRST

Gratis in franko prospekti angleškega sistema.

Na naročbo elegantnih moških oblek po meri

Prezplačno čiščenje in likanje obleke, katero se pošlje in se jo tudi izroči dotičnemu naročitelju.

Zavod prve vrste za uniformiranje.

Prospekti za častnike, prostovoljce in c. kr. uradnike gratis in franko.

KONSTANTIN RUBINIK

Prodajalnica mrežic, Ulica Stadion 3.

Sprejema prekladanje in čiščenje svetilk na plin ob času selitve. Neprekosljive plinovne mrežice. — Vsakovrstni pripadki za razsvetljavo.

Naročbe za popolno čiščenje stanovanj.

Po visokoj kr. zemaljskoj vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

Apatovalčka kiselica

naravna a kadičko muratinska litjska kiselica, vrlo bogata ugljikom kiselinom izvr tno: **popuđ kristala čisto stolno piće.** — Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselico s najboljim uspjehom kod svih bolesti p obavnih organa i grkljana proti uloz ma i reumi, kod želučasnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenja, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jeta a, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirao ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. pr. f. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„UPRAVITELISTO O VRELA APATOVAČKE KISELICE“

„AGREB, Ilica br. 17.“

Dobiva se u svim ličarnama, trg. mrodijsa, restauracijama i gostionama.

Glavni zastupstvo za Trst i Istru: **Johannes Klingenberg & Comp.**

u Trstu ul. Giorgio Galatti št. 14.

Pekarna FRAN PASCUTTI

zalagatelj prvih hotelov, restavracij, kavarn in vojarn.

Piazza della Caserma 4 in ul. Carlo Ghega 4

Telefon št. 1333.

Trikrat na dan svež kruh.

Pošiljanje na dom.

Oglas.

Javljamo slavnomo općinstvu, da smo otv. rili podrum dalmatinskih vina i rakije droparice iz Šibenika od vlastitih proizvoda.

U nadi smo, da će se to slavno općinstvo poslužiti što većim naručbama na veliko, na malo i za obitelj, franko u kući.

Nasa će biti za daća, da slavno općinstvo zadovoljimo u svakom pogledu, umoljavajuć isto da se izvoli osobno ili pismeno obratiti kod:

MAKALE & KULUŠIĆ

Gostilnica:

Podrum:

„Alla borgata di Sebenico“ ulica dele Ponte br. 6

ulica Ghiozza br. 19

Zaloga izvožno-marčne (Export-Märzen) in vležane (Lager)

Pive

v odčeki in v boteljkah, kakor tudi

Kvasa

iz tovarne **Bratov Reininghaus**

Steinfeld pri Gradcu.

Zaloga Mattonijeve Giesshubler

vedno sveže kisle vode

po zmernih cenah

pri

ANTONU DEJAK junior

TRST

Via degli Artisti št. 17

Razprodaja!

Po nečuvno nizki ceni se dobi za samo

2 gl. 95 nč.

krasna garnitura obstoječa iz

14 krasnih dragocenih predmetov

in sicer:

1 ura od niklja, Anker remont. (na željo tud posrebr.) z lepo razrezljanim pokrovom točno urejena s 3 letnim jamstvom in škatlico

1 krasna goldin ali nikljasta okropna veržica s privesom. Pariški sistem.

1 goldin igla, za kravate z imitir. briljanti.

1 par gumbov za manšete, znamka »Garantie«.

1 garnitura (5 komadov) gumbov za srajce in ovratnike.

1 par uhanov iz pristnega srebra, uradno punčir.

1 goldin prstan s krasnim kamenom.

1 žepno ogledalo v etvilju.

Vseh 14 krasnih in vrednostnih predmetov z uro Anker-Remont. vred pošilja le za 2 gl. 95 nč. s povzetjem ali po naprej poslanem denarju, trdka

BRÜDER HURVIZ

Krakovo - Stradom 17. - Krakovo

Neodgovarjajoče sprejem v 8 dneh nazaj in povrnen denar, vsled česar nima kupec nikakega rizika.

Bogato ilustrovani cenik raznovrstnih dragocenosti brezplačno in franko.

Razprodajalci in agenti se sprejemajo.

Vsak kupec vdobi v dar brezplačno krasni žepni album s 15 razglednicami mesta Krakove.

Promet s čeki in nakaznicami.

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Podružnica v Celovcu. Podružnica v Spletu

Kupuje in prodaja Denarne vloge vsprejema

vs vrste rent, zastavnih pisem, prioriteta, komunalnih obilgacij, srečk, deizic, valut, novcev in deviz. v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge dne vridga.

Prijem izdaja v vsakem srečanju. Promet s čeki in nakaznicami.